

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 407/2024-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Máriom Ševčíkom, advokátom, Farská 7, Nitra, proti rozsudku Okresného súdu Nitra sp. zn. 21T/61/2019 z 20. júna 2022, uzneseniu Krajského súdu v Nitre č. k. 4To/81/2022-408 z 2. marca 2023 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Tdo 86/2023 z 11. januára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. marca 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) označenými rozhodnutiami všeobecných súdov. Sťažovateľ žiada napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutých rozhodnutí vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) právoplatne uznaný vinným zo spáchania prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 a 2 písm. b) s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona, t. j. na chránenej blízkej osobe, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 7 mesiacov s podmieneným odkladom a skúšobnou dobou v trvaní jedného roka. K skutku došlo tak, že po príchode domov sťažovateľ začal na svoju družku kričať a vulgárne jej nadávať a zisťovať, kde strávila celý deň, hodil po nej vrecúško so zemiarmi,

na čo sa poškodená zamkla v spálni zo strachu, že jej ublíži, pretože už takú skúsenosť mala. Sťažovateľ na poškodenú kričal, aby otvorila dvere, inak rozbije sklo a zabije ju, čím ju tak vystrašil, že poškodená zavolała na pomoc telefonicky svojho syna, ktorý následne zavolał na pomoc políciu.

3. Okresný súd vykonal dokazovanie výsluchom svedkov, samotného sťažovateľa, poškodenej a jej syna, ktorý sa po príchode do domácnosti dostal so sťažovateľom do slovnej aj fyzickej potýčky, prečítaním znaleckých posudkov k vierohodnosti poškodenej a sťažovateľa a k zraneniam, ktoré mal sťažovateľ pri fyzickej potýčke spôsobiť synovi poškodenej a ďalšie listinné dôkazy. Dôkazy navrhnuté obžalovaným, a to konkrétne výsluch [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], odmietol vykonať, pretože ich považoval za nadbytočné a k vierohodnosti výpovede poškodenej už bol vypracovaný znalecký posudok a výpoveď svedka [REDAKOVANÉ] považoval taktiež za nadbytočný.

4. O odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd namietaným uznesením tak, že ho zamietol. Stotožnil sa s úvahou okresného súdu, že vykonaným dokazovaním je bez dôvodných pochybností preukázané, že skutku sa dopustil obžalovaný (sťažovateľ) konaním popísaným v skutkovej vete rozsudku. Konštatoval tiež, že okresný súd sa riadne vysporiadal aj s obhajobou sťažovateľa, ktorý poukazoval na nevierohodnosť poškodenej, ktorá si mala celý incident vymyslieť. Poškodená však v prípravnom konaní, ako aj v konaní pred súdom bez podstatných rozporov popísala spôsob verbálneho útoku sťažovateľa na jej osobu, pričom s jej výpoveďou korešponduje aj výpoveď jej syna, ktorý sa síce k priebehu hlavného skutku vyjadriť nevedel, avšak jeho priebeh mu poškodená popísala do telefónu, keď ho v strachu pred sťažovateľom kontaktovala a bol prítomný bezprostredne po spáchaní skutku, kvôli ktorému mal so sťažovateľom aj fyzický konflikt. Skutočnosť, že sa poškodená po zadržaní sťažovateľa snažila o jeho prepustenie telefonickým kontaktovaním pána [REDAKOVANÉ] a o kontakt so samotným sťažovateľom prostredníctvom SMS správ, nevyklučuje podľa odvolacieho súdu vierohodnosť jej výpovede o skutku, ale skôr zodpovedá jej emočnej labilitate, ktorú znalec identifikoval v znaleckom posudku. Vzhľadom na uvedené preto aj odvolací súd rovnako ako súd prvého stupňa nepovažoval za potrebné doplniť dokazovanie pre účely zistenia skutkového stavu dôkazmi navrhovanými sťažovateľom, keďže ani jeden z navrhovaných svedkov nebol svedkom konkrétneho konania obžalovaného popísaného v skutkovej vete rozsudku a k osobnosti a vierohodnosti poškodenej sa dostatočne vyjadril znalec.

5. Sťažovateľ následne podal dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku z dôvodu, že v konaní bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa odmietol a konštatoval, že krajský súd sa každou odvolacou argumentáciou sťažovateľa zaoberal a vysporiadal, pričom najvyšší súd v právnych záveroch krajského súdu neidentifikoval žiadne pochybenia.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Rozsudok súdu prvého stupňa považuje sťažovateľ za nezákonný, pretože nesprávne vyhodnotil vykonané dôkazy, niektoré sťažovateľom navrhované dôkazy odmietol vykonať a následne nesprávne rozhodol. Odvolací súd následne nekriticky zverifikoval nesprávny postup okresného súdu týkajúci sa nevykonania dôkazov. K zásadnému porušeniu práva sťažovateľa na obhajobu, čím odôvodnil svoje dovolanie, malo dôjsť tým, že mu bola odopretá možnosť účelne sa brániť voči

tvrdeniam obžaloby a efektívne vykonávať práva na obhajobu tým, že všeobecné súdy odmietli vykonať ním navrhované dôkazy. Taktiež došlo k porušeniu pravidla *in dubio pro reo*, a to tým, že mnohé pochybnosti, ktoré vznikli počas konania pred súdom, všeobecné súdy nevyhodnotili v jeho prospech. Navrhované výsluchy svedkov mali podľa sťažovateľa prispieť k objasneniu vierohodnosti a motívom poškodenej, ktorá si podľa sťažovateľa celý incident vymyslela. Spôsob vykonaného dokazovania bol podľa sťažovateľa bezpochyby v rozpore so základnými zásadami trestného konania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. K namietanému porušeniu práv rozsudkom okresného súdu ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať rozsudok okresného súdu, keďže ho preskúmal odvolací krajský súd na základe sťažovateľom podaného odvolania a ten bol povinný a zároveň oprávnený poskytnúť ochranu základným právam sťažovateľa. Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti rozsudku okresného súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

8. Rovnako aj vo vzťahu k namietanému uzneseniu krajského súdu mal sťažovateľ k dispozícii dovolanie, ktoré v rozsahu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda zásadného porušenia práva na obhajobu aj využil, a preto sa konštatovanie o nedostatku právomoci ústavného súdu vzťahuje aj na preskúmanie napadnutého uznesenia krajského súdu v tomto rozsahu tohto dovolacieho dôvodu.

9. Najvyšší súd v napadnutom uznesení k námietkam vyhodnotenia dôkazov súdmi prvého a druhého stupňa spôsobom odporujúcim predstave sťažovateľa uviedol, že vo vzťahu k formálne prezentovanému dovolaciemu dôvodu, ktorým bolo zásadné porušenie práva na obhajobu, sú bez akejkoľvek relevancie, pretože nie je jeho úlohou ako dovolacieho súdu zaoberať sa opätovným preskúmaním skutkových záverov okresného súdu, ktoré už boli podrobené revíznemu konaniu pred súdom odvolacím. Najvyšší súd sa stotožnil so závermi odvolacieho súdu a neidentifikoval v ňom žiadne pochybenie odôvodňujúce mimoriadny zásah v dovolacom konaní, na právne a argumentačne správne závery uznesenia odvolacieho súdu odkazuje. K dovolaciemu dôvodu uviedol, že nie je možné považovať hodnotenie dôkazov, ktoré sa odlišuje od predstáv sťažovateľa, za zásadné porušenie práva na obhajobu. Právo na obhajobu treba chápať ako vytvorenie podmienok pre úplné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva.

10. Podstata sťažovateľových námietok, ktoré si sťažovateľ uplatnil v dovolaní, ako aj v ústavnej sťažnosti, spočívala tom, že všeobecné súdy odmietli vykonať niektoré dôkazy navrhnuté sťažovateľom a vykonané dôkazy nesprávne vyhodnotili. Tieto námietky sa sťažovateľ v dovolaní snažil subsumovať pod dovolací dôvod zásadného porušenia práv na obhajobu. Keďže ide

o námiety skutkového charakteru, čo správne konštatoval aj najvyšší súd, v tomto rozsahu ústavný súd preskúmal aj napadnuté uznesenie odvolacieho súdu.

11. Konkrétne sťažovateľ navrhoval vypočuť svedkyňu Potockú, ktorá mala vypovedať k psychickému a labilnému stavu poškodenej, svedka [REDAKOVANÉ], ktorý mal vypovedať o správaní poškodenej po zadržaní sťažovateľa a svedka [REDAKOVANÉ], ktorý mal byť podľa návrhov sťažovateľa vypočutý k tomu, či si celý skutok s poškodenou nevymysleli. Vykonanie týchto dôkazov považovali okresný a krajský súd za nadbytočné, a to z toho dôvodu, že o vierohodnosti poškodenej a jej výpovede a o jej osobnostnej charakteristike už bol vykonaný znalecký posudok. Odvolací súd ďalej uviedol, že skutočnosť, že po zadržaní sťažovateľa poškodená kontaktovala pána [REDAKOVANÉ] v snahe, aby bol sťažovateľ prepustený zo zadržania, nevyklučuje vierohodnosť jej výpovede o konkrétnom konaní sťažovateľa. Obrana sťažovateľa, že si celý skutok poškodená vymyslela spolu s pánom [REDAKOVANÉ], podľa odvolacieho súdu vylučuje zhodnosť tvrdení poškodenej a samotného sťažovateľa o časti priebehu skutku, ktorý sa zhodoval v základnom opise deja (príchod domov, skutočnosť, že sa poškodenej pýtal, kde bola celý deň, a nasledujúci slovný konflikt, skutočnosť, že sa zamkla v izbe, sťažovateľ ju žiadal, aby dvere odomkla, lebo ich rozbije, vyhrážky zabitím popieral), ako aj skutočnosť, že priebeh skutku zhodne opísal aj syn poškodenej, ktorému poškodená bezprostredne po skutku telefonovala a skutok opísala rovnako ako vo svojich neskorších výpovediach a následne sa tento aj dostavil do bytu, kde k skutku došlo, a pri konfrontácii so sťažovateľom došlo k fyzickej potýčke, ktorú zas dokazovali závery znaleckého posudku o zraneniach syna poškodenej. Syn poškodenej teda vnímal okolnosti skutku nasledujúce bezprostredne po jeho spáchaní. Vzhľadom na to, že sťažovateľom navrhnutí svedkovia neboli svedkom konkrétneho konania sťažovateľa popísaného v skutkovej vete prvostupňového rozsudku, nemohli prispieť k objasneniu skutkových okolností veci a k osobnosti poškodenej sa dostatočne vyjadril znalec v záveroch svojho znaleckého posudku.

12. Ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou zdôrazňuje, že nie je súdom skutkovým a ani opravnou inštanciou v rámci trestného konania či trestného súdnictva a že v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory príslušného orgánu verejnej moci, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu príslušný orgán verejnej moci vyvodil. Žiadne z ustanovení ústavy alebo zákona o ústavnom súde neoprávňuje ústavný súd ako súdny orgán ochrany ústavnosti zastupovať alebo nahrádzať činnosť všeobecných súdov v trestných veciach tak, ako to ústava v čl. 142 ods. 1 zveruje práve do kompetencie všeobecných súdov (I. ÚS 209/2019, I. ÚS 1/2024).

13. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách najmä z toho hľadiska, či závery všeobecných súdov vyjadrené v napadnutom rozhodnutí sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné a s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd, resp. či výrok rozhodnutia je v súlade s priebehom konania (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 11/2010, III. ÚS 358/2023). K uvedenému ústavný súd dodáva, že celkom výnimočne môžu nastať prípady, keď skutkové zistenia všeobecného súdu sú natoľko chybné, že vo svojom dôsledku predstavujú porušenie práv garantovaných čl. 46 ods. 1 ústavy, teda ide o tzv. extrémny rozpor medzi vykonanými dôkazmi a skutkovými zisteniami (pozri napr. I. ÚS 6/2018, bod 16 odôvodnenia, II. ÚS 525/2023).

14. K sťažovateľom namietanému porušeniu čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru, v zmysle ktorého každý, kto je obvinený z trestného činu, má právo vylúčať alebo dať vylúčať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok ako svedkov proti sebe, poukazuje ústavný súd aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Vo všeobecnosti platí, že vnútroštátnym súdom prináleží posúdiť dôkazy, ktoré im boli predložené, ako aj relevantnosť dôkazov, ktoré chcú predložiť obžalovaní. Článok 6 ods. 3 písm. d) dohovoru im ponecháva právomoc, aby posúdili, či je vhodné predvolať svedkov, ako všeobecné pravidlo. Nevyžaduje sa v ňom účasť a vypočutie každého svedka v prospech obžalovaného; jeho základným cieľom, ako naznačujú slová „za rovnakých podmienok“, je úplná „rovnosť zbraní“ v tejto veci (Perna proti Taliansku [GC], 2003, § 29; Murtazaliyeva proti Rusku [VK], 2018, § 139; Solakov proti bývalej Juhoslovanskej republike Macedónsko, 2001, § 57).

15. Vo veci Murtazaliyeva proti Rusku [VK], 2018 (§ 158) ESLP sformuloval trojkrokový test na posúdenie toho, či bolo dodržané právo predvolať svedka obhajoby podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru, a teda: (1) či bola žiadosť o výsluch svedka dostatočne odôvodnená a relevantná vo vzťahu k predmetu obvinenia; (2) či vnútroštátne súdy zvažili relevantnosť tohto svedectva a poskytli dostatočné dôvody na svoje rozhodnutie nevypočúť svedka na súde; a 3) či vnútroštátne rozhodnutie vnútroštátnych súdov nevypočúť svedka narušilo celkovú spravodlivosť konania.

16. Sťažovateľ žiadal vypočúť svedkov [REDAKOVANÉ], a to vo vzťahu k snahám poškodenej po jeho zadržaní o jeho prepustenie a svedkov [REDAKOVANÉ] k osobnosti a motivácii poškodenej. Okresný súd aj krajský súd sa návrhmi na vykonanie týchto dôkazov zaoberali a dospeli k záveru, že sú nadbytočné, a to najmä vzhľadom na to, že ani jeden z uvedených nebol priamym svedkom skutku, ktorý sa sťažovateľovi kládol za vinu, a preto nemožno prisvedčiť sťažovateľovmu presvedčeniu, že by výsluch týchto svedkov bol spôsobilý zvrátiť inými dôkazmi preukázaný priebeh skutku. Pri konkrétnom skutku boli prítomní len sťažovateľ a poškodená, ktorej dôveryhodnosť nebola závažným spôsobom spochybnená ani znaleckým posudkom, ani ďalšími vykonanými dôkazmi (svedecká výpoveď jej syna, ktorý s ňou bol v telefonickom kontakte a následne sa aj fyzicky dostavil do bytu sťažovateľa a poškodenej bezprostredne po spáchaní skutku). Vnútroštátne súdy zvažili relevantnosť navrhovaných svedectiev a dostatočne odôvodnili svoje rozhodnutie tieto dôkazy nevykovať. Z uvedeného nemožno dospieť k záveru, že by toto rozhodnutie krajského súdu narušilo celkovú spravodlivosť konania, a preto ústavný súd nedospel k záveru o porušení práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru.

17. Čo sa týka nesprávneho hodnotenia vykonaných dôkazov a porušenia princípu *in dubio pro reo* z dôvodu, že nejasnosti, ktoré vyšli v konaní najavo, neboli súdmi vyhodnotené v jeho prospech, poskytol sťažovateľ ústavnému súdu len veľmi všeobecné konštatovania bez konkretizácie svojich argumentov a svoje presvedčenie, že poškodená si skutok vymyslela a nemožno ju považovať za dôveryhodného svedka. Ústavný súd nezistil svojvoľné hodnotenie vykonaných dôkazov zo strany všeobecných súdov ani extrémny rozpor medzi vykonanými dôkazmi a skutkovými zisteniami urobenými na ich základe.

18. Závery obsiahnuté v napadnutom uznesení najvyššieho súdu nepovažuje ústavný súd za arbitrárne alebo neodôvodnené. Najvyšší súd sa stotožnil s právnymi závermi odvolacieho súdu a nepovažoval za potrebné do nich mimoriadne zasiahnuť. Rovnako tak ústavný súd konštatuje, že skutkové východiská, ku ktorým všeobecné súdy (krajský súd v spojení s okresným súdom)

dospeli, na základe vykonaného dokazovania a hodnotenia dôkazov sú logicky konzistentné a dostatočne odôvodnené. Odvolací súd aj dovolací súd riadne reagovali na námietky sťažovateľa a náležite odôvodnili, prečo vykonanie niektorých sťažovateľom navrhnutých dôkazov už v danej veci nepovažovali za relevantné. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. augusta 2024

Robert Šorl
predseda senátu